

A ס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of דף ס"א בבא מציעא, and begin the fifth Perek איזהו נשך. Some of the topics we will learn about include.

This Perek discusses the Halachos of רבית

The prohibition of interest on a loan; It is forbidden for the לווה, the borrower, to pay, and for the מלווה, the lender, to accept, interest.

However, it depends, דרך הלואה

אסור מדאורייתא If the money was initially given as a loan, from a מלווה to a לווה, interest is forbidden מדאורייתא.

However, דרך מקח וממכר אסור מדרבנן

If the money was not given as a loan, but rather for a sale from a לוקח, a buyer, to a מוכר, a seller, in that the buyer prepays for produce at the current lower market price, and in return the seller will later deliver the same amount of produce even at a possible later higher market price; This practice is permitted מדאורייתא, but forbidden מדרבנן. The רבנן forbade this arrangement, because the לוקח is similar to a מלווה, and the מוכר is similar to a לווה. The seller has the use of the money until delivery, when he will give the buyer produce worth more than the money he received.

This looks like רבית.

B Additionally, even in the case of a loan;

רבית קצוצה אסור מדאורייתא

Only interest that was stipulated at the time of the loan, is forbidden מדאורייתא; but

רבית שאינו קצוצה אסור מדרבנן

Interest that was not stipulated at the time of the loan, is permitted מדאורייתא, and forbidden only מדרבנן.

The Gemara also refers to רבית מדרבנן as אבק רבית

Secondary רבית;

Literally, the dust of רבית;

The Gemara discusses the various איסורים one is liable for when he pays or accepts רבית.

A

רבית

Is forbidden for the לווה and מלווה

דרך הלואה

אסור מדאורייתא

דרך מקח וממכר
אסור מדרבנן

B

רבית קצוצה

אסור מדאורייתא

רבית שאינו קצוצה
אסור מדרבנן

אבק רבית

Various איסורים one is liable for when he pays or accepts רבית

C The Gemara explains
 למה לי דכתב רחמנא לאו ברבית
 לאו בגזל
 לאו באונאה
 The reason the Torah needed to mention separately all
 three Issurim; not to pay interest, not to steal, and not to
 commit fraud, even though they are all similar in that one
 is taking money that belongs to someone else.

And

למה לי דכתב רחמנא יציאת מצרים
 The reason the Torah mentioned יציאת מצרים in the
 Pesukim of the Issur רבית, the Mitzvah of יציאת מצרים, and the
 Issur of משקלות.

C

למה לי דכתב רחמנא
 לאו ברבית
 לאו בגזל
 לאו באונאה

למה לי דכתב רחמנא
 יציאת מצרים
 רבית
 יציאת
 משקלות

1 So let's review ...

Zugt Di Mishnah

איזהו נשך
ואיזהו תרביית

As the Gemara explains, the Mishnah means to ask the following;

איזהו נשך

What is an example of רבית דאורייתא which is הלואה, a straightforward loan, in which the נשיכה is obvious from the beginning; and

ואיזהו תרביית

What is an example of רבית דרבנן in a case of דרך מקח וממכר, in the form of a sale, in which there is no נשיכה to the מוכר from the beginning, but there is an eventual תרביית to the לוקח?

And the Mishnah explains

איזהו נשך

המלוה סלע בה' דינרין

If the מלוה loans the לווה one סלע, the equivalent to four דינרין, on the condition that the לווה pay him back five דינרין;

OR

סאתים חטין בשלש

The מלוה loans the לווה two סאה of wheat, on the condition that the לווה pay him back three סאה of wheat;

אסור מפני שהוא נושך

This practice is forbidden מדאורייתא, because it is בדרך, the הלואה, and there is a נשיכה to the לווה.

1

איזהו נשך

ואיזהו תרביית

What is an example of רבית דרבנן in a case of דרך מקח וממכר in the form of a sale, in which there is no נשיכה to the מוכר from the beginning, but there is an eventual לוקח to the תרביית?

איזהו נשך

What is an example of רבית דאורייתא which is דרך הלואה a straightforward loan, in which the נשיכה is obvious from the beginning

איזהו נשך

המלוה סלע בה' דינרין

If the מלוה loans the לווה one סלע, the equivalent to four דינרין, on the condition that the לווה pay him back five דינרין;

OR

סאתים חטין בשלש

The מלוה loans the לווה two סאה of wheat, on the condition that he pay him back three סאה of wheat;

אסור מפני שהוא נושך

This practice is forbidden מדאורייתא, because it is בדרך, the הלואה, and there is a נשיכה to the לווה.

2 איזהו תרביית המרבה בפירות
 The לוקח prepays for produce at the current lower price, and in return the מוכר later delivers the same amount of produce possibly at the later higher price.

This practice is permitted מדאורייתא because it is not בדרך הלואה, and there is no certain נשיכה to the לוח at the outset. And although the לוקח gains the additional value for his prepayment, it is מותר מדאורייתא, because the money was initially given for a purchase, and not as a loan.

However, it is forbidden מדרבנן, because the לוקח is similar to a מלוה, and the מוכר is similar to a לוח. The seller has the use of the money until delivery, when he will give the buyer produce worth more than the money he received. This looks like רבית.

The Gemara in Daf ס"ב elaborates on this case of המרבה בפירות.
 =====

2

איזהו תרביית המרבה בפירות

The לוקח prepays for produce at the current lower price, and in return the מוכר later delivers the same amount of produce possibly at the later higher price.

This practice is permitted מדאורייתא because it is not בדרך הלואה, and there is no certain נשיכה to the לוח at the outset.

And although the לוקח gains the additional value for his prepayment, it is מותר מדאורייתא, because the money was initially given for a purchase, and not as a loan.

However, it is forbidden מדרבנן, because the לוקח is similar to a מלוה, and the מוכר is similar to a לוח.

The seller has the use of the money until delivery, when he will give the buyer produce worth more than the money he received.

This looks like רבית.

3 Our Gemara first elaborates on the two Pesukim of רבית: The first Pasuk in בהר addresses the מלוה, the lender, as it states;
 את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך
 You shall not loan out your money, or food, with interest. The word נשך refers to the לוח, the borrower's loss, and מרבית refers to the מלוה, the lender's gain. And the Gemara explains that in a case of דאורייתא, where the money was initially given הלואה, as a loan, both נשך and תרביית are inevitable. There is always נשיכה to the לוח, because דקא שקיל מיני דלא יהיב
 He must pay back more than he borrowed; And there is always תרביית to the מלוה, because דאית ליה רווחא
 He receives more than he lent;

3

רבית Two Pesukim of:

את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך
 You shall not loan out your money, or food with interest.

נשך refers to the לוח, the borrower's loss.	מרבית refers to the מלוה, the lender's gain.

In a case of דאורייתא, where the money was initially given הלואה, both נשך and תרביית are inevitable.

There is always לוח to the נשיכה, because דקא שקיל מיני מידי דלא יהיב He must pay back more than he borrowed.	And there is always מלוה to the תרביית, because דאית ליה רווחא He receives more than he lent.

4

Therefore, we must say
ולא חלקן הכתוב
אלא לעבור עליו בשני לאוין
The Pasuk mentions both נשך and מרבית to teach that one
who transgresses is liable for two לאוין.

However, this Pasuk is only a source for the following:
נשך בכסף
For money that was loaned there is the נשך, and
ורבית באוכל
For food that was loaned there is the רבית
However this Pasuk is not a source for vice versa
נשך באוכל
ורבית בכסף
That for food there is also the נשך, and for money
there is also the רבית?

Therefore the Gemara cites the second Pasuk in פרשת כי
תצא, which addresses the לווה, the borrower, as it states;
לא תשיך לאחיך
נשך כסף נשך אוכל
כל דבר אשר ישך
You shall not cause your brother to accept interest.
The words נשך אוכל teach that for food there is also the
לווה.
And the words נשך כסף are superfluous and not needed to
teach that for money there is the לווה, because the
Pasuk already says לא תשיך לאחיך and concludes with כל
דבר אשר ישך, which includes all items and certainly
money. Therefore, it comes to teach that for כסף there is
also the רבית.

And both the לווה and מלווה are liable for all these לאוין,
because there is a גזירה שוה of the word נשך:
נאמר נשך בלווה
ונאמר נשך במלווה
The first Pasuk that refers to the מלווה mentions the word
נשך, and the second Pasuk that refers to the לווה mentions
the word נשך, to teach;
מה נשך האמור בלווה לא חלקת בו
בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית
Just as the Issur נשך and רבית of the לווה applies to money,
food, or any item;
אף נשך האמור במלווה לא תחלוק בו
בין בכסף בין באוכל בין בנשך בין ברבית
So too, in the Issur נשך and רבית of the מלווה applies to
money, food, or any item.

רבניא says the first Pasuk alone is a source for
נשך באוכל
ורבית בכסף
Because the words נשך ובמרבית are applied to כסף at the
beginning;
את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית
And words נשך ובמרבית are also applied to אוכל at the end;
בנשך ובמרבית לא תתן אכלך
According to רבניא, the גזירה שוה from לווה to מלווה is needed
merely to teach
לנשך כל דבר אשר ישך
That these Issurim apply to all other items as well.
=====

4

Therefore, we must say
ולא חלקן הכתוב
אלא לעבור עליו בשני לאוין

However, this Pasuk is only a source for the following:
נשך בכסף - ורבית באוכל
But is not a source for vice versa
נשך באוכל - ורבית בכסף

לא תשיך לאחיך
נשך כסף - Since this is extra
נשך אוכל - We say that for כסף
כל דבר there is also a לאו of
אשר ישך רבית
You shall not cause your brother to accept interest.

And both the לווה and מלווה
are liable for all these לאוין

לווה
לא תשיך לאחיך
נשך כסף
נשך אוכל
כל דבר אשר ישך
מלווה
את כספך
לא תתן לו בנשך
ובמרבית
לא תתן אכלך
מה נשך האמור בלווה
אף נשך האמור במלווה
לא חלקת בו
לא תחלוק בו
בין בכסף בין באוכל
בין בנשך בין ברבית
בין בנשך בין באוכל
בין בכסף בין באוכל
בין בנשך בין ברבית

רבניא
את כספך
לא תתן לו
בנשך ובמרבית
לא תתן אכלך
נשך באוכל
ורבית בכסף
And the גזירה שוה is needed only to teach
אכלך כל דבר אשר ישך
That these Issurim apply to all other items as well.

5 The Gemara proceeds and asks the following

אמר רבא
 למה לי דכתב רחמנא
 לאו ברבית
 Not to take interest;
 לאו בגזל
 Not to steal;
 לאו באונאה
 Not to commit fraud
 Why did the Torah need to write all these three Issurim separately? As Rashi explains;
 שבכולן חסרון ממוון שמחסר את חבירו
 They are all similar in that one is forbidden to take that which belongs to someone else, and could have been derived from one another?

The Gemara elaborates and explains that actually the Torah needed to teach that רבית is forbidden and it could not have been derived from the other two, because רבית is שלא מדעתיה, with the ליה's consent, while גזל ואונאה are שלא מדעתיה, without the other's consent.

And the Torah also needed to teach that אונאה is forbidden and it cannot be derived from the other two, because אונאה is דרך מקח וממכר, and as Rashi explains, people are sometime willing to overpay for an item that they need, while they do not willingly agree to רבית וגזל.

However, the Torah did not need to teach גזל, as it CAN be derived from the other two through a אב בנין אב from רבית ואונאה, because גזל is שלא מדעתיה and it is שלא כדרך מקח וממכר.

Therefore, we must say
 לכובש שכר שכיר
 ולעבור עליו בשני לאוין
 The Pasuk of גזל is needed to teach a second Issur not to withhold the pay of a laborer.

And the Pasuk of לא תגנובו is needed to teach
 לא תגנובו על מנת למיקט
 One may not steal even if his intentions are merely to annoy the owner and not to keep the item; and
 לא תגנובו על מנת לשלם תשלומי כפל
 One may not steal even if his intentions are merely to gratify the owner with the double payment of a גנב.

And the Pasuk of לא תעשו עול במשפט is needed to teach
 לטומן משקלותיו במלח
 לעבור עליו משעת עשייה
 If a person corrupts his weights and buries them in salt to make them heavy, so that when he buys produce he will receive more, he is liable from when he corrupted them even though he did not steal anything.

=====

5

אמר רבא
למה לי דכתב רחמנא
לאו ברבית - לאו בגזל - לאו באונאה

As Rashi explains;
 שבכולן חסרון ממוון שמחסר את חבירו
 They are all similar in that
 one is forbidden to take that which belongs to someone else,
 and could have been derived from one another?

לאו ברבית - לאו בגזל - לאו באונאה

דרך מקח וממכר
 People are sometime willing to overpay for an item that they need, while they do not willingly agree to

מדעתיה
 with the ליה's consent, while גזל and אונאה are שלא מדעתיה, without the other's consent.

גזל and רבית. Therefore, we must say

לכובש שכר שכיר
ולעבור עליו בשני לאוין

The Pasuk of גזל is needed to teach a second Issur not to withhold the pay of a laborer.

לא תגנובו

לא תגנובו
על מנת לשלם כפל

One may not steal even if his intentions are merely to gratify the owner with the double payment of a גנב.

לא תגנובו
על מנת למיקט

One may not steal even if his intentions are merely to annoy the owner and not to keep the item

לא תעשו עול במשפט

לטומן משקלותיו במלח
לעבור עליו משעת עשייה

If a person corrupts his weights and buries them in salt to make them heavy, so that when he buys produce he will receive more, he is liable from when he corrupted them even though he did not steal anything.

6 The Gemara proceeds and says
 אמר רבא
 למה לי דכתב רחמנא
 יציאת מצרים ברבית
 יציאת מצרים גבי ציצית
 יציאת מצרים במשקלות
 The Torah needed to mention יציאת מצרים regarding all
 these three Mitzvos, to teach
 אמר הקב"ה אני הוא שהבחנתי במצרים
 בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור
 Hashem says, just as in מצרים during בכורות I punished
 only the Egyptian firstborns and distinguished between
 them and the non-firstborns, so too,
 Regarding רבית, I shall punish
 מי שתולה מעותיו בנכרי
 ומלוח אותם לישראל ברבית
 Those who accept רבית for their own money, and conceal
 their acts by claiming that the money belongs to a
 non-Jew;
 And regarding משקלות, I shall punish
 מי שטומן משקלותיו במלח
 Those who corrupt their weights;
 And regarding ציצית, I shall punish
 מי שתולה קלא אילן בבגדו
 ואומר תכלת הוא
 Those who dye their fringes with a blue dye, claiming that
 this is genuine תכלת;

The rest of this Amud is reviewed in the next Daf.

6

אמר רבא
למה לי דכתב רחמנא

יציאת מצרים	יציאת מצרים	יציאת מצרים
גבי ציצית	במשקלות	ברבית

אמר הקב"ה אני הוא שהבחנתי במצרים
 בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור
 Hashem says, just as in מצרים during בכורות I punished
 only the Egyptian firstborns and distinguished
 between them and the non-firstborns, so too,

<i>I shall punish</i> מי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא Those who dye their fringes with a blue dye, claiming that it is genuine תכלת.	<i>I shall punish</i> מי שטומן משקלותיו במלח Those who corrupt their weights.	<i>I shall punish</i> מי שתולה מעותיו בנכרי ומלוח אותם לישראל ברבית Those who accept רבית for their own money, and conceal their acts by claiming that the money belongs to a non-Jew.